Verslag Big Day 13 mei 2006

Wim van der Schot

Op zaterdag 13 mei werd de derde Amsterdamse Big Day gehouden binnen het werkgebied van de Vogelwerkgroep Amsterdam. Eerdere Big Days werden in ons gebied gehouden op 3 mei 1998 en 7 mei 2005. Vier teams hadden zich dit jaar aangemeld:

Team 1	Team 2	Team 3	Team 4
Wim van der Schot	Edial Dekker	Mars Muusse	Martijn Voorvelt
Jan Mulder	Frank van Groen	Bernard Oosterbaan	Jan Timmer
Jacob Garvelink	Merijn van Leeuwen	Paul Marcus	Rutger Rotscheid
Michiel van der Bergh	Bart de Knegt	Ronald van Dijk	Kees Jonker
		Ruud Altenburg	

Het belangrijkste doel op 13 mei was het staande record van 118 soorten uit 2005 te overtreffen. Drie teams, te weten team 1 (126 soorten), team 2 (122 soorten) en team 3 (121 soorten), zijn hierin geslaagd. Team 4 eindigde met het verdienstelijke totaal van 107 soorten. Er werden 140 soorten gezien of gehoord in de vier teams tezamen. Tevens werden tien exotische soorten opgemerkt en diverse vormen van gedomesticeerde of hybride ganzen, eenden en ander pluimvee. Tijdens de voorbereidingen (eind april-12 mei) werden nog eens 25 soorten waargenomen die op de Big Day niet zijn gevonden.

Het behaalde record van 126 soorten is opmerkelijk maar niet onverwacht. Het aantal soorten in de regio is al jaren aan het toenemen. Deze trend is vooral te danken aan natuurhervormingsprojecten bij de Kinseldam, IJdoorn, Landje van Geijsel, Polder de Rondehoep, Botshol en Schinkelbos. In deze gebieden is veel geschikt habitat gecreëerd voor soorten die tot voor kort weinig voorkwamen, zoals Dwergstern, Strandplevier, Bontbekplevier en Zwartkopmeeuw. Een tweede oorzaak is het tot wasdom komen en gevarieerder worden van bossen, parken en begraafplaatsen. Hiervan hebben ondermeer Sperwer, Boomklever, Groene Specht en Appelvink geprofiteerd. Ten derde heeft de regio geprofiteerd van trends bij soorten die landelijk in de lift zitten. Voorbeelden zijn Grote Zilverreiger, Slechtvalk en Zwartkopmeeuw. Ten vierde ligt de oorzaak in een aantal landelijke soortbeschermingprojecten voor ondermeer Kerkuil, IJsvogel, Zwarte Stern en Ooievaar. Tenslotte is de determinatiekennis van vogelaars sterk toegenomen. Soorten als Pontische Meeuw en Geelpootmeeuw werden tot voor kort weinig of nooit opgemerkt.

Het winnende team bij Botshol, vlnr: Michiel van der Bergh, Jan Mulder en Wim van der Schot; Jacob Garvelink, het 4e teamlid nam de foto.

Tegenover deze positieve ontwikkelingen staan, vreemd genoeg, ook veel negatieve trends. Terreinbeheerders (boeren, natuurbeheerders, gemeenten) voeren beheer of beleid dat vaak op gespannen voet staat met vogelbeschermingdoelen. In de agrarische gebieden blijken Patrijs, Graspieper, Gele Kwikstaart en Veldleeuwerik zo goed als verdwenen als gevolg van het streven van boeren naar optimale opbrengsten. Ook bedreigde erfvogels als Spotvogel, Gekraagde Roodstaart en Grauwe Vliegenvanger verdwijnen in snel tempo en krijgen nauwelijks aandacht. De gemeenten in de regio geven prioriteit aan economie, woningen, wegenbouw en recreatie, waardoor de schaarse resterende snippers natuur worden verkwanseld. Overdreven recreatieve voorzieningen in de vorm van vooral veel wandel- en fietspaden hebben erg veel verstoringschade aangericht in Waterland, langs de Diemerzeedijk en nu ook op de Vijfhoek. Ook de Bloemendalerpolder zal er binnenkort aan moeten geloven. Kwetsbare en verstoringgevoelige soorten hebben hier straks niets meer te zoeken. Op de Vijfhoek heeft Staatsbosbeheer vlak voor het broedseizoen grote delen van het wilgenbos gekapt, geulen en poelen gegraven en het kraakheldere regenwater van het moerasgedeelte weg laten lopen. Haviken en moerasvogels hebben het geweten, en dit alles voor een betere recreatieve ontsluiting voor de IJburgbewoners. Dit jaar waren op de Vijfhoek voor het eerst sinds jaren in het voorjaar geen 'biggende' Waterrallen te horen. Het Noord-Hollands Landschap heeft in het Ilperveld de vreemde gewoonte om de Grutto een 'status aparte' te geven. Alles wordt daar gedaan om dit troeteldier in de watten te leggen: het met kalk verwijderen van pitruspollen, het tot in de broedtijd uitrijden van ruige mest (de continue varende mestboten zorgen in de smalle sloten voor verstoring, waterverplaatsing, vertroebeling en schade aan de oevervegetatie) en het dwarszitten van predatoren. Een medewerkster vertelde dat struweel wordt weggehaald als ergens Bruine Kiekendieven dreigen te gaan broeden. *Some species are more equal than others!*

De weersomstandigheden op 13 mei, zwakke NW wind, zonnig, rond 20 graden Celsius, waren aanmerkelijk gunstiger dan tijdens de Big Days van 2005 en 1998. Soorten lieten zich daarom makkelijker vinden. Het goede weer was echter geen reden tot veel vogeltrek. Op IJdoorn bleef de collectie steltlopers en eenden in de loop van de dag vrijwel ongewijzigd. Een overtrekkend mannetje Smelleken bij Botshol en een Visarend bij IJdoorn, vliegend naar het noordoosten, waren signalen dat er toch enige beweging was. Het waren meteen ook hoogtepunten voor team 1.
Gelukkig waren er voldoende andere schaarse en zeldzame soorten om de dag te verlevendigen. Hoogtepunt was voor de meeste teams natuurlijk de unieke Groene Reiger langs het Jaagpad aan het Nieuwe Meer. Daarnaast werden enkele zeldzame regiobroedvogels gezien: bij Schiphol verbleven drie Velduilen, een alarmerend mannetje Roodborsttapuit en een paartje Tapuit bij een konijnenhol. Langs de IJsselmeerdijk werd een Roerdomp gezien en in De Kluut bij Halfweg werden Baardmannetje en Waterral gehoord of gezien. Ten zuiden van Ruigoord zong (reeds vanaf eind april) een Boompieper en in het Diemerpark zat

Soortenlijst Big Day 13 mei 2006

		Team						Team			
		1	2	3	4			1	2	3	4
1	Fuut	X	X	X	X	40	Kluut	X	X	X	X
2	Dodaars	X	X	X	X	41	Bontbekplevier	X	X	X	X
3	Aalscholver	X	X	X	X	42	Kleine Plevier	X	X	X	X
4	Roerdomp				X	43	Strandplevier	X	X		
5	Groene Reiger		X	X	X	44	Kievit	X	X	X	X
6	Grote Zilverreiger	X				45	Kanoet	X	X	X	
7	Blauwe Reiger	X	X	X	X	46	Bonte Strandloper	X	X	X	X
8	Ooievaar	X	X	X	X	47	Kleine Strandloper			X	X
9	Lepelaar	X	X	X	X	48	Temmincks Strandloper	X	X	X	X
10	Knobbelzwaan	X	X	X	X	49	Kemphaan	X	X	X	X
11	Grote Canadese Gans		X		X	50	Wulp	X	X	X	X
12	Brandgans	X	X	X	X	51	Grutto	X	X	X	X
13	Grauwe Gans	X	X	X	X	52	Rosse Grutto		X		
14	Kolgans	X				53	Tureluur	X	X	X	X
15	Toendrarietgans	X				54	Zwarte Ruiter	X			
16	Bergeend	X	X	X	X	55	Groenpootruiter	X	X	X	X
17	Wilde Eend	X	X	X	X	56	Oeverloper	X	X	X	X
18	Krakeend	X	X	X	X	57	Bosruiter	X	X	X	X
19	Smient	X	X	X	X	58	Watersnip	X	X	X	
20	Wintertaling	X	X	X	X	59	Zwartkopmeeuw	X	X	X	X
21	Zomertaling	X	X	X	X	60	Kokmeeuw	X	X	X	X
22	Slobeend	X	X	X	X	61	Stormmeeuw	X		X	
23	Krooneend	X	X	X	X	62	Dwergmeeuw	X	X	X	X
24	Kuifeend	X	X	X	X	63	Grote Mantelmeeuw	X	X	X	X
25	Tafeleend	X	X	X	X	64	Kleine Mantelmeeuw	X	X	X	X
26	Bruine Kiekendief	X	X	X	X	65	Geelpootmeeuw			X	
27	Havik	X	X	X	X	66	Pontische Meeuw	X		X	
28	Sperwer	X	X	X	X	67	Zilvermeeuw	X	X	X	X
29	Buizerd	X	X	X	X	68	Visdief	X	X	X	X
30	Visarend	X				69	Dwergstern		X	X	
31	Slechtvalk	X	X	X	X	70	Zwarte Stern	X	X	X	X
32	Boomvalk	X	X	X	X	71	Holenduif	X	X	X	X
33	Smelleken	X				72	Houtduif	X	X	X	X
34	Torenvalk	X	X	X	X	73	Turkse Tortel	X	X	X	X
35	Patrijs	X	X	X		74	Koekoek	X	X	X	X
36	Waterral			X		75	Kerkuil	X	X		
37	Waterhoen	X	X	X	X	76	Steenuil	X		X	
38	Meerkoet	X	X	X	X	77	Ransuil	X	X		
39	Scholekster	X	X	X	X	78	Velduil		X	X	

		Team						Team			
		1	2	3	4			1	2	3	4
79	Bosuil	X	X			118	Grauwe Vliegenvanger	X	X		
80	Gierzwaluw	X	X	X	X	119	Baardman	X	X	X	X
81	IJsvogel	X	X	X	X	120	Staartmees	X	X	X	X
82	Groene Specht	X		X	X	121	Buidelmees		X		
83	Grote Bonte Specht	X	X	X	X	122	Matkop			X	X
84	Veldleeuwerik	X	X	X	X	123	Pimpelmees	X	X	X	X
85	Oeverzwaluw	X	X	X	X	124	Koolmees	X	X	X	X
86	Boerenzwaluw	X	X	X	X	125	Boomklever		X		
87	Huiszwaluw	X	X	X	X	126	Boomkruiper	X	X	X	X
88	Boompieper	X		X		127	Gaai	X	X	X	X
89	Graspieper	X	X	X	X	128	Ekster	X	X	X	X
90	Witte Kwikstaart	X	X	X	X	129	Kauw	X	X	X	X
91	Rouwkwikstaart		X	X		130	Zwarte Kraai	X	X	X	X
92	Gele Kwikstaart	X	X	X		131	Roek	X	X	X	X
93	Winterkoning	X	X	X	X	132	Spreeuw	X	X	X	X
94	Heggenmus	X	X	X	X	133	Huismus	X	X	X	X
95	Roodborst	X	X	X	X	134	Ringmus	X	X	X	X
96	Nachtegaal	X	X	X	X	135	Vink	X	X	X	X
97	Blauwborst	X	X	X	X	136	Appelvink	X	X		
98	Zwarte Roodstaart	X	X	X	X	137	Groenling	X	X	X	X
99	Roodborsttapuit	X				138	Putter	X	X	X	X
100	Tapuit	X	X	X	X	139	Kneu	X	X	X	X
101	Merel	X	X	X	X	140	Rietgors	X	X	X	X
102	Zanglijster	X	X	X	X						
103	Grote Lijster		X				Totaal	125	122	121	107
104	Snor	X	X	X	X						
105	Sprinkhaanzanger	X	X	X	X		EXOTEN				
106	Rietzanger	X	X	X	X	1	Nijlgans	X	X	X	X
107	Bosrietzanger	X	X	X		2	Bahamapijlstaart			X	X
108	Kleine Karekiet	X	X	X	X	3	Fazant	X	X	X	X
109	Spotvogel	X	X	X		4	Stadsduif	X	X	X	X
110	Tuinfluiter	X	X	X	X	5	Halsbandparkiet	X	X	X	X
111	Zwartkop	X	X	X	X	6	Indische Gans		X	X	
112	Grasmus	X	X	X	X	7	Alexanderparkiet	X		X	
113	Braamsluiper	X	X	X	X	8	Kleine Canadese Gans	X	X	X	
114	Fluiter	X	X	X	X	9	Heilige Ibis	X			
115	Fitis	X	X	X	X	10	Zwarte Zwaan	X			
116	Tjiftjaf	X	X	X	X						
117	Goudhaantje	X	X	X			Totaal	8	6	8	5

een Buidelmees. De Kinseldam was goed voor broedverdachte Dwergstern, Zwartkopmeeuw, Strandplevier en Rouwkwikstaart. Het mannetje Slechtvalk van het succesvolle Hemweg-broedpaar was goed zichtbaar op de hoge pijpen. Ook de Appelvinken waren aanwezig op begraafplaats Westgaarde en broeden daar waarschijnlijk. Bij Botshol lijken de Zwarte Sterns dit jaar weer eens tot broeden te komen. Er waren op 13 mei zes bezette vlotjes.
Naast veronderstelde broedvogels werden enkele schaarsere trekkers opgemerkt. Vooral IJdoorn was goed voor steltlopers met meer dan tien Temmincks Strandlopers, enkele Bosruiters en Bonte Strandlopers, Kleine Strandloper en Rosse Grutto. Bij een tijdelijk plasje bij Schiphol zaten drie Zwarte Ruiters. Het Landje van Geijsel was goed voor twee Kanoeten en bij de Kinseldam zaten minstens drie Dwergmeeuwen. Een relatief nieuw fenomeen zijn de foerageervluchten van pendelende zilverreigers tussen de Oostvaardersplassen en Waterland/Marken. Een Grote Zilverreiger werd tijdens de Big Day gezien op Marken. Een ander recent of niet eerder opgemerkt fenomeen zijn de overzomerende Pontische en Geelpootmeeuwen op de Kinseldam. Alleen team 3 wist beide soorten daar met behulp van telescopen te ontmaskeren.

Al met al was de Big Day 2006 een onvergetelijke gebeurtenis. Alle teams wisten hun soortentotaal van vorig jaar ruimschoots te verbeteren en er werden veel nieuwe soorten gezien die op vorige Big Days nog ontbraken. Het was gewoon fijn vogelen in enkele schitterende natuurgebiedjes met enthousiaste teams en onder goede omstandigheden (al waren de oorverdovende herrie van Schiphol en tijdrovende omleidingen soms ondragelijk). Een woord van dank is hierbij op zijn plaats aan Merijn van Leeuwen en Bart de Knegt die deze dag voortreffelijk hebben georganiseerd en die ook de gegevens aanleverden voor dit verslag. De volgende dag, op zondag 14 mei, overhandigde Bart een moederdagtaart aan het winnende team in café East of Eden. Onder het genot van taart en drank werden de avonturen van de vorige dag nog eens uitvoerig uitgewisseld.

Soorten waargenomen in de regio tijdens de voorbereiding

Pijlstaart	Blauwe Kiekendief	Steenloper	Zomertortel	Kleine Klapekster
Topper	Grauwe Kiekendief	Poelruiter	Paapje	Engelse Kwikstaart
Nonnetje	Zwarte Wouw	Drieteenstrandloper	Beflijster	Noordse Kwikstaart
Middelste Zaagbek	Zilverplevier	Regenwulp	Vuurgoudhaantje	Kleine Barmsijs
Wespendief	Goudplevier	Reuzenstern	Zwarte Mees	Grote Barmsijs

Literatuur voor Big Days in de Amsterdamse regio

Altenburg R. 2005. Big Day 7 mei 2005. De Gierzwaluw jg. 43 (2): 20-21.

Amsterdamse vogellijst (digitaal beschikbaar bij secretariaat VWGA).

Berg M. van den, & W. van der Schot 1982. Een "Big Day", iets voor u? De Gierzwaluw jg. 20 (1): 18-21.

DBA spelregels voor Big Days door Wim van der Schot en Ruud Vlek (papierversie beschikbaar bij Wim van der Schot).

Kaart werkgebied VWG Amsterdam (digitaal beschikbaar bij secretariaat VWGA).

Vlek R. 1998. Verslag van de eerste Big Day in de regio Groot-Amsterdam, op 3 mei 1998. De Gierzwaluw jg. 36 (2): 13-20.

Voorjaarsfenologie 2005

Ellen de Bruin

De gegevens over de voorjaarsfenologie ontving ik van Jan van Blanken, die helaas gestopt is met het vervaardigen van dit overzicht. Hij was het die de bandbreedte en de 'gvd' (gemiddelde vroegste datum) introduceerde, berekeningen waar ik door tijdsdruk niet aan toe ben gekomen. Hopelijk wil iemand uit ons brede ledenbestand deze rubriek in de toekomst voortzetten.
Jan ontving dertien fenologielijsten, vier minder dan vorig jaar. De gegevens zijn aangevuld vanuit het Amsterdams VogelNet, de waarnemingenrubriek in *De Gierzwaluw* en de website van waarneming.nl.

Tabel eerste en tweede data 2005

	soort	1e datum	2e datum	locatie 1e datum	aantal	waarnemer
1	Zomertaling	21/3	25/3	Geijsel / Hoge Dijk / Schinkelbos	2 p. / 2 m. / 1	EdB,WS,DdV,JvdB / JvdB / DK
2	Purperreiger	24/4	04/6	Nigtevecht	1	EdB
3	Lepelaar	13/3	19/3	IJdoorn	5	WvdW
4	Boomwalk	11/4	23/4	Tuindorp Oostzaan	1	PV
5	Kluut	13/3	19/3	Kinseldam	3	NZ,WvdW
6	Kleine Plevier	20/3	21/3	Osdorper Binnenpolder	3	JvB,TvD,VWGA-excursie
7	Bontbekplevier	20/2	12/3	Kinseldam	1	VWGA-excursie
8	Kemphaan	16/1	13/3	Broekermeer / Waterland	5 / enkele	FV / WvdW
9	Grutto	15/1	05/2	Osdorper Binnenpolder / Geijsel	1 / 1	TvD
10	Groenpootruiter	03/4	04/4	Landje van Geijsel	1	WS
11	Visdief	30/3	10/4	Landje van Geijsel / Kinseldam	1 / 3	FV / PM,RvD,GvD
12	Zwarte Stern	24/4	05/5	Marken	2	FV
13	Zomertortel	27/4	03/5	Vijfhoek		WvdW
14	Koekoek	17/4	20/4	Kleine Poel Amstelveen		EdV
15	Gierzwaluw	15/4	21/4	Amsterdam-Centrum		WvdW
16	Oeverzwaluw	23/3	25/3	Kinsel		FV
17	Boerenzwaluw	23/3	24/3	Kinsel		FV
18	Huiszwaluw	19/4	22/4	Lutkemeerpolder		JvB
19	Gele Kwikstaart	26/3	29/3	Lutkemeer		JvB
20	Nachtegaal	11/4	12/4	Diemerpark	2	HB
21	Blauwborst	19/3	20/3	De Hoge Dijk / Diemerzeedijk		WS / RA,RvD,PM,MV
22	Zwarte Roodstaart	20/3	22/3	Boetonstraat	1	DT
23	Gekraagde Roodstaart	28/3	26/4	Nieuwe Brettenpad		WP
24	Paapje	26/4	27/4	Schinkelbos		WvdS
25	Tapuit	21/3	26/3	Lutkemeerpolder		PT
26	Sprinkhaanzanger	04/4	11/4	Brettenzone		PT
27	Snor	12/4	16/4	Brettenzone / IJdoorn		PT / MV
28	Spotvogel	04/5	05/5	Dijkeinde, Waterland		RA,RvD
29	Bosrietzanger	19/4	22/4	IJdoorn / Ouderkerkerplas		WS / HB
30	Kleine Karekiet	12/4	21/4	Diemerzeedijk / IJdoorn		MvL / MV
31	Rietzanger	23/3	24/3	Diemerzeedijk		JLK
32	Grote Karekiet	21/5	23/5	omg. station Duivendrecht		RS,GvD
33	Braamsluiper	15/4	16/4	Nieuwendammerdijk		NZ
34	Grasmus	16/4	17/4	De Bretten / Gemaal Halfweg		TvD / PT
35	Tuinfluiter	08/4	12/4	Park De Kuil, Osdorp	1 gezien	PT
36	Zwartkop	16/3	26/3	T. v. Aquinostraat	1 zang kort	EG
37	Tjiftjaf	24/2	17/3	Baron Schimmelp. vd. Oyeweg	1 zang	PT
38	Fitis	22/3	23/3	Akkerswade, Diemerpark		EdB
39	Grauwe Vliegenvanger	07/5	13/5	Botshol & Rondehoep		BDT-1,BDT-3
40	Buidelmees	07/5	13/5	Bretten omg. VTC Groote Braak		BDT-2